

MEDELHAVSMUSEETS

VÄNNER

Bästa medlem,

som du kanske redan vet har myndigheten Statens museer för världskultur, eller Världskulturmuseerna, nyligen lagt fram en lokalförstudie. Studien inleddes 2016, efter att ett förslag om samlokalisering av myndighetens tre Stockholmsmuseer – Medelhavsmuseet, Östasiatiska och Etnografiska – mötts av stark kritik. Skälet som 2016 angavs för samlokaliseringen var ekonomiska: museerna hade svårt att uppbära sina kostnader.

Lokalförstudien, som är utförligt redovisad och finns tillgänglig på Världskulturmuseernas hemsida (länk nedan), konstaterar nu att de tre museernas byggnader är delvis olämpliga som museilokaler. Detta i kombination med de fortsatta ekonomiska svårigheterna leder förstudien till att rekommendera en samlokalisering av de tre museerna i en gemensam lokal på Gärdet.

Vad det här betyder i praktiken är det ännu ingen som vet. Myndigheten kommer att välja ut ett av studiens handlingsalternativ – förutom samlokalisering finns också upprustning av befintliga lokaler med som ett förslag – och sedan gå vidare med detaljutredningar under 2022. Men med tanke på att myndigheten tidigare visat ett tydligt intresse för samlokalisering är det en rimlig gissning att den väljer att gå vidare med alternativet gemensamma lokaler på Gärdet.

Det är viktigt att understryka att studien inte har studerat de tre museerna som enskilda museer med specifikt innehåll och specifik historia – den har behandlat dem som underavdelningar av myndigheten Statens museer för världskultur. Studien säger inte något om vad en eventuell flytt skulle innebära för de enskilda museerna och deras identitet och om vilken karaktär ett eventuellt nytt museihus skulle få. Den frågan är fortfarande öppen och kommer förhoppningsvis att diskuteras flitigt om myndigheten faktiskt väljer att gå vidare med alternativet samlokalisering.

Vi i vänföreningens styrelse vill därför passa på att påminna om de två faktorer som lett fram till den här situationen. Den första är de ökade hyreskostnaderna. Myndigheten hyr sina lokaler av Statens fastighetsverk, som under 2000-talet

kraftigt höjt sina museihyror. Den statliga myndigheten Världskulturmuseerna har alltså svårt att få ekonomin att gå ihop eftersom den betalar en stor del av sina statliga medel till ett statligt fastighetsverk.

Den andra faktorn är myndigheten själv. När den grundades 1999 hade de tre Stockholmsmuseer som upptogs i den vart och ett sin egen separata museiledning och administration och var alltså självstyrande enheter med egen personal och kunskapsbas. Under 2000-talet har sedan en successiv centralisering av ledning och administration ägt rum, och idag sköts myndighetens fyra museer – det fjärde är Världskulturmuseet i Göteborg – i praktiken som en enda enhet. De har en helt gemensam budget, varför minusposter på ett av de fyra museerna slår emot dem alla. Om Medelhavsmuseet haft en separat budget hade museet av allt att döma varit ekonomiskt bärkraftigt, bland annat tack vare intäkterna från Bagdad café.

Men budgetfrågan är, som vi ser det, inte det största problemet med myndighetens organisation. Det stora problemet är i stället myndighetens otydliga inriktning. Ordet ”världskultur”, som funnits i svenskan sedan början av 1900-talet, plockades upp i samband med myndighetens instiftande och gjordes till ett kulturpolitiskt begrepp. Det kopplades till idéer om globalisering och öppenhet för skilda kulturer. Men idéerna blev aldrig tydligt formulerade och deras relation till myndighetens respektive museer klargjordes aldrig. Ändå blev de vägledande för myndighetens verksamhet.

För Medelhavsmuseets del har den här otydliga inriktningen på världskultur varit direkt ofördelaktig. Medelhavsmuseet är ett arkeologiskt museum ägnat åt de antika medelhavskulturerna. Det betyder att det har del i en bred uppsättning kunskapstraditioner för vilka det finns ett stort allmänintresse och vilka upprätthålls av en mängd museer världen över och av en rad akademiska discipliner. Myndigheten själv har emellertid inte uppvisat något större intresse för de här kunskapstraditionerna. Det är idag rent av osäkert i vilken mån den alls har kännedom om dem.

De antika medelhavskulturerna är föränderliga entiteter som är högst närvarande i vår globala samtid och som har haft enorm betydelse för världen av idag. De är en outtömlig källa för överraskande, lärorik och utmanande museiverksamhet. Men för att en sådan verksamhet ska vara möjlig, för att Medelhavsmuseet ska kunna bli ett levande museum, måste en kunskapsorienterad infrastruktur byggas upp – inte monteras ner, vilket är vad som skett under de två decennier som myndigheten haft ansvar för museet.

Den nuvarande idén om en samlokalisering bygger inte på någon vision om att göra Medelhavsmuseet, Östasiatiska och Etnografiska till mer levande och intressanta museer – de tre museernas respektive kunskapstraditioner och

interna infrastruktur är inte ens en fråga i sammanhanget. I stället är det besparingsåtgärder och brister i de befintliga museibygnaderna som anförs som skäl till samlokaliseringen. Det är därför med oro som vänföreningens styrelse ser på en eventuell samlokalisering; risken är helt enkelt att vi i framtiden inte kommer att ha något museum att vara vänförening till.

Men ännu är inget avgjort. Vi kommer självfallet att följa händelseutvecklingen och hålla er medlemmar uppdaterade!

Styrelsen för Medelhavsmuseets vänner

<https://www.varldskulturmuseerna.se/om-varldskulturmuseerna/fordjupad-forstudie/>